

برياست محترم ديپارتمنت ارتباط و آگاهي از قانون اساسي !

موضوع : گزارش از نحوه تدوير سمينار آگاهي از قانون اساسي تحت عنوان (گفتمان صيانت از قانون اساسي در افغانستان)

محل تدوير سمينار: تالار پوهنځي زراعت پوهنتون کابل .
زمان تدوير سمينار: (۳۰) عقرب سال ۱۳۹۶ .

اشتراک کنندگان : عضو محترم کميسيون مستقل نظارت بر تطبيق قانون اساسي، رئيس و متخصصين ديپارتمنت ارتباط و آگاهي از قانون اساسي، رئيس پوهنځي، استادان، کارمندان اداري و محصلين پوهنځي زراعت پوهنتون کابل به تعداد (۱۵۰) نفر شرکت نموده بودند .

اين سيمينار مطابق پلان منظور شده ديپارتمنت توسط مجلس کميسيون تنظيم گرديده و بادر نظر داشت هدايت مقام محترم کميسيون تدوير و بعد از راجستريشن و توزيع قرطاسيه براي اشتراک کنندگان توسط تيم مسلكي کميسيون و توزيع فورمه هاي ارزيابي برنامه آغاز گرديد .

سمينار باتلاوت آياتي چند از کلام الله مجيد توسط قاري صاحب محمد حکيم " عثمانی " و پخش سرود ملي کشور به ساعت ۹ قبل از ظهر آغاز يافت .

پس از آن محترم پوهاند داکتر عبدالوکيل " سرحدی " رئيس پوهنځي زراعت به هيئت رهبري کميسيون مستقل نظارت بر تطبيق قانون اساسي خوش آمديد گفته و از کميسيون مستقل نظارت بر تطبيق قانون اساسي مبني بر اينکه پوهنځي زراعت پوهنتون کابل را براي تدوير همچو سمينار آگاهي از قانون اساسي انتخاب نمودند سپاس گزاري نمودند .

موصوف در ادامه صحبت هايشان ضمن باورمندی به قانون گرايي، قانون اساسي کشور را سند وحدت ملي وضامن ثبات کشور دانسته و آنرا وثيقه ملي کشور دانست، محترم سرحدی در ادامه صحبت هاي شان افزودند که خوشبختانه پيرويک ديني هستيم که تمام قوانين مورد نياز ما در دين مقدس اسلام است و ارزش هاي آن در قانون اساسي افغانستان انعکاس يافته است و يا حد اقل قانوني که مغاير آن باشد مشروعيت ندارد .

همچنان ايشان بيان داشتند که از همه بهتر آگاهي از قانون اساسي و جيبه هر فرد جامعه است تا از حقوق و وجايب شان آگاهي حاصل نموده بخصوص محصلين محترم . اگر دقيق توجه کنيم محصلين ما اگر از قانون آگاهي داشته باشند مسؤليت هاي خويش را انجام داده و در آگاهي دهی از قانون سهم خويش را نيز ادا ميکنند .

بناءً تمام مشکلات در جامعه ما عدم آگاهي مردم از قانون است . اميد واريم که تمام اشتراک کنندگان که در اين سمينار آگاهي از قانون اساسي، سهم دارند استفاده خوب صورت بگيرد والي اخير برنامه حضور داشته باشند .

سپس مطابق آجندا محترم داکتر عبدالرؤف "هروی" عضو کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی از رهبری پوهنځی زراعت پوهنتون کابل و تمام دست اندرکاران شان ابراز تشکر و سپاس گزاری نمودند .

که زمینه برگزاری این سمینار را توسط تیم تکنیکی کمیسیون فراهم نموده اند .
من امروز می خواهم که روی سه نقطه اساسی درباره قانون اساسی افغانستان بحث نمایم نخست بعضی از ویژگی های این قانون اساسی، دوم نهاد های صیانت کننده از قانون اساسی، سوم معلومات مختصر درباره کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی .

یکی از ویژگی های این قانون اساسی ما این است که از کدام کشور نسخه برداری نشده است بلکه مردم مسلمان متدین و مجاهد این سرزمین در ساختار آن زحمت کشیدند و در مقدمه آن درج کردند که ما مردم افغانستان این قانون اساسی را مطابق به واقعیت های تاریخی، فرهنگی و اجتماعی کشور و مقتضیات عصر از طریق نمایندگان منتخب خود تصویب کردیم .

و در ادامه صحبت های شان تصریح نمودند تا زمانیکه در یک کشور پوهنتون وجود نداشته باشد و اتباع آن جامعه تحصیل نه کنند و زمینه تحصیل مهیا نباشد کشور به هیچ وجه پیشرفت و ترقی نخواهد کرد. وی افزودند:

فرمان رئیس صاحب دولت اسلامی افغانستان است که قانون اساسی وثیقه ملی کشور را به فرد فرد مردم افغانستان برسانیم. و همچنان در رابطه به میثاق پثر که در حیات حضرت پیامبر (ص) بین مسلمانان و یهودیان به تصویب رسیده بود معلومات مفصل ارائه نمودند . و در رابطه به قانون اساسی کشور که در سال ۱۳۸۲ توسط لویه جرگه به تصویب رسید برای اشتراک کنندگان سمینار توضیحات لازم داده و راجع به استقلال کشور که همزمان جاپان و افغانستان به یک سال حاصل نمودند ما فعلاً مشاهده مینمایم که سطح اقتصاد کشور جاپان به کجا رسیده است که امروز احتیاج به هیچ کشوری نیستند آنها مطابق قانون خود عمل کردند و قانون را رعایت نمودند، اما افغانستان امروز همه ضروریات آن وارداتی میباشد. اگر ماهم قانون را رعایت کنیم و مطابق قانون وظایف روزمره خود را انجام بدهیم میتوانیم کشور خود را آباد نمایم زیرا حاکمیت قانون رفاه و آسایش مردم را تأمین می کند.

و ایشان در ادامه صحبت های شان در رابطه به ماده اول، دوم و سوم قانون اساسی جهت آگاهی حاضرین برنامه معلومات ارائه نمودند. و در رابطه به ماده ۱۴ قانون اساسی که مربوط به انکشاف جنگلات و زراعت میباشد معلومات داده و در ضمن اضافه نمودند که زراعت یک منبع خوب برای خود کفایی کشور میباشد چی از لحاظ لیبیات و حیوانات باید زراعت کشور خود را تقویه نمائیم محتاج کشورهای خارجی نباشیم. و در ادامه صحبت های شان راجع به نظام نامه های زمان شاه امان الله خان و قانون اساسی دوره محمد ظاهر شاه صحبت نموده و برای حاضرین برنامه مزایای قوانین آن زمان را تشریح نمودند. و هم چنان در رابطه به قوه مقننه، قوه قضاییه و قوه اجراییه از دیدگاه شریعت اسلامی معلومات ارائه نمودند که مورد توجه اشتراک کنندگان واقع گردید. و در آخر خطاب به محصلین اشتراک کننده نمودند که باید به منابع علمی مراجعه نمایند تا در راستای آگاهی از قانون اساسی و جیبیه خود را اداء نمایند. کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی با وزارت محترم

تحصیلات عالی تفاهم نموده که قانون اساسی منحيث مضمون پوهنتون شمول درپوهنتون های افغانستان به حيث یک مضمون تدریس شود.

ودراخير ازپوهاند سرحدی رئیس پوهنخی زراعت اظهارسپاس نموده واز اشتراک کنندگان که در تالار تشریف دارند این هم نشان دهنده قانون مندی وقانون پذیری شما است. وایشان در صحبت های خویش یاد آوری نمودند وآنرا یک از دست آورد های عمده قانون اساسی دانسته وپیرامون فصل دوم معلومات همه جانبه ارائه نمودند.

سپس مطابق آجندا محترم محمد ضیاء "فرهمنده" رئیس دیپارتمنت ارتباط و آگاهی از قانون اساسی در مورد انگیزه های گرویدن به قانون اساسی در جهان و افغانستان چنین معلومات ارائه نمودند که : اولین عنصر مهم در قانون اساسی گرایي دفاع از حقوق اساسی شهروندان در برابر قدرت مطلقه زمامدار بوده، هر زمامداری که قدرت رابدست می گرفت در تاریخ باستان و بعد از آن جوامع بشری از یک وضعیت ناهنجاری ناشی از مطلقه شدن قدرت رنج می برد و هر زمامداری تلاش میکرد تا با زور و سر نیزه حکومت شان را به مردم می قبولانند و با اعمال قدرت و وحشت و به دار آویختن انسانها مشروعیت کسب می نمودند.

که برای محدود کردن قدرت مطلقه ای که به استبداد گرویده بود، قانون اساسی به عنوان یک سند معتبر و ملی مهم بوده تا حد اقل حدود و اختیارات قدرت زمامدار را مشخص نماید.

موضوع دوم که در قانون اساسی گرایي بیشتر مطرح است و خیلی از جنبش های مشروطه خواهی در جهان و افغانستان با پایبندی به این روش ها مبارزه کردند ، جلوگیری از مطلقه شدن قدرت و تعدیل قدرت زمامدار است، چنانچه در تاریخ جوامع بشری و ملل مختلف وقتی مطالعه می کنیم می بینیم که شخص زمامدار بنام شاه یا سلطان یا هر عنوان دیگری خود هم مقنن است هم قاضی و هم مجری قانون وقتی این سه قدرت در وجود یک فرد تبارز کرد، قدرت به استبداد او بیشتر نزدیک شد و رهبران مستبد و خود کامه ظهور کرد که برای تعدیل قدرت و سهیم شدن مردم در تصمیم گیری نیاز بود تا سند معتبر و مورد پذیرش عموم راه کاری برای تعدیل قدرت در نظر گرفته شود که سند بنام قانون اساسی می تواند پاسخ گوی این معضل باشد.

هم چنان ترقی و انکشاف عمومی جامعه را هم نمی توان از نظر دور داشت و پیوند قانون اساسی با ترقی و انکشاف عمومی یک پیوند نا گسنتنی و مهم است.

چون ترقی و انکشاف جوامع بر مبنای ثبات و صلح در آن جامعه فراهم میگردد، که قانون اساسی با روحیه عدالت و انصاف و انکشاف متوازن می تواند از یک طرف در وحدت و اتحاد و همدیگر پذیری در یک جامعه مؤثر باشد و از جایی هم راه را برای مترقی شدن و انکشاف بیشتر باز می نماید.

امروز جوامع پیشرفته و مدرن در سایه ای ثبات قانون اساسی شان بیشتر رشد نموده اند مانند ایالات متحده امریکا که با ثبات ترین قانون اساسی را دارد و تا امروز همان هفت ماده اول که در اتحاد سیزده مستعمره آمریکا استقلال مؤثر تمام شد و کشوری به عظمت ایالات متحده آمریکا را اساس گزاری کرد تا امروز به حالت خود باقی است اما بیشتر از لحاظ ثبات قانون اساسی کشور خوبی نبودیم، چنانچه طی ۹۳ سال گذشته ما هشت قانون اساسی داریم که هر کدام بر مبنای ایدولوژی خاص زمامداران وقت شکل گرفته و هر حکومت بعدی که به قدرت رسیده اولین کارشان تغییر و تبدیل قانون اساسی کشور بوده است، بدین اساس ارزش و اصول قانون اساسی هنوز هم در جامعه ما نهادینه نشده و باور مندی و اعتماد به قانون اساسی از یک گراف پایین برخوردار میباشد.

هم چنان بحث مقایسه ای قانون اساسی با قوانین اساسی همسایه های افغانستان و قانون اساسی نافذه با قوانین اساسی گذشته ای کشور نیز مطرح شد که مورد توجه قرار گرفت .

وایشان در ادامه صحبت های شان راجع به صیانت از قانون اساسی در جهان یک موضوعی نهایت مهم در عرصه قانون اساسی گرایي و حراست از احکام قانون اساسی میباشد معلومات را برای اشتراک کنندگان ارائه نمودند.

در جهان دو روش مهم جهت صیانت از ارزش های مندرج در قانون اساسی وجود دارد که اولی بنام مدل امریکایی معمول و مشهور است که صلاحیت تفسیر و صیانت از قانون اساسی به محاکم داده شده است. که بعضی کشورها این وظیفه را به تمام محاکم عادی داده اند مانند ایالات متحده آمریکا و در بعضی کشورها محاکم خاص وجود دارد مانند محکمه قانون اساسی ترکیه و یاهم از پاکستان و از دومی بنام مدل اروپایی که روش کنترول سیاسی مشهور است که دولت یک نهاد مستقل از قوای ثلاثه جهت صیانت از احکام قانون اساسی وجود دارد مانند کشور فرانسه که شورای قانون اساسی در این کشور وجود دارد. و همچنان شورای نگهبان که در جمهوری اسلامی ایران است اما در افغانستان مطابق ماده ۱۲۱ قانون اساسی صلاحیت مطابقت قوانین، فرامین تقنینی، معاهدات بین الدول و میثاق های بین المللی با قانون اساسی و تفسیر آنها صلاحیت ستره محکمه دانسته شده . و مطابق احکام ماده ۶۴ قانون اساسی یکی از مکلفیت های رئیس جمهور مراقبت از قانون اساسی میباشد، و به اساس حکم ماده ۱۵۷ قانون اساسی افغانستان کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی تشکیل گردیده است .

وایشان در ادامه صحبت های شان مروری بر قوانین اساسی گذشته داشتن که سرمایه گزاری ها و تجارت در بخش های مختلف انحصاری بود و اتباع افغانستان حق نداشتند در موارد خاص سرمایه گزاری کنند مثلاً در قسمت مطبوعات و رسانه ها اعم از چاپی، صوتی و تصویری در انحصار دولت بود و هیچ فرد حق نداشت بطور خصوصی سرمایه گزاری کند، مخابرات و بانک ها نیز در انحصار دولت بود، خدمات پستی و بیمه نیز دولتی محسوب می شد و اتباع مطابق قانون اساسی نمی توانستند در همچو زمینه ها به سرمایه گزاری بپردازند، اما باتصویب قانون اساسی سال ۱۳۸۲ این زمینه ها فراهم شد تا شهروندان در خصوص سازی بانک ها، مخابرات، تشرات و شرکت های بیمه، پست و همچنان مکاتب خصوصی، پوهنتون های خصوصی که ما شاهد آن هستیم سرمایه گزاری کنند و به صحبت های شان خاتمه دادند.

بعداً طبق آجندا محترم لطف الله " رحیمی " متخصص دیپارتمنت ارتباط و آگاهی از قانون اساسی موضوعی را تحت عنوان حقوق اساسی و وجایب اتباع در قانون اساسی طی سه مبحث به منظور آگاهی اشتراک کنندگان سمینار تشریح نمودند که موضوعات زیر را احتوا مینمود .

مبحث اول مساوات که شامل مفهوم مساوات ، مساوات در قانون اساسی بوده که برای اشتراک کنندگان توضیح داده شد . مبحث دوم امنیت (مصئونیت) که دربرگیرنده موضوعاتی چون مفهوم مصئونیت در قانون اساسی، مصئونیت جان ، مصئونیت حرمت و کرامت انسانی ، مصئونیت مال ، مصئونیت مسکن ، و تأمینات اجتماعی می شد که جهت آگاهی اشتراک کنندگان مفصلاً تشریح نمودند .

هم چنان مبحث سوم آزادی که این مبحث دربرگیرنده مطالبی چون مفهوم آزادی ، آزادی در قانون اساسی ، آزادی اشتغال ، آزادی عقیده و بیان ، آزادی اجتماعات ، آزادی احزاب و انجمن ها ، آزادی انتخاب محل اقامت (مسکن) میباشد که جهت آگاهی اشتراک کنندگان سمینار تشریح گردیده و در اخیر پرسش های راجع به موضوعات مطروحه ارائه گردید که از جانب هیئت محترم کمیسیون جوابات فتاعت بخش داده شد .

ودرپایان این بخش برای اشتراک کننده گان وقت کافی داده شد تا سوالات خویش را مطرح کنند که بعداً سوالات از جانب اشتراک کنندگان مطرح گردید و از جانب محترم داکتر عبدالرؤوف "هروی" و محمد ضیاء "فرهمنده" جوابات قناعت بخش برای اشتراک کنندگان برنامه ارائه گردید .
درپایان برنامه مطابق آنچه پوهاند داکتر عبدالوکیل "سرحدی" رئیس پوهنځی زراعت سمینار را مثبت ارزیابی نموده. و ابراز امیدواری کردند که اشتراک کنندگان سمینار از توضیحات که توسط هیئت کمیسیون ارایه گردیده بهره مند شده باشند و ایشان را در راستای حاکمیت قانون کمک کند .
برنامه متذکره بعد از دعای خیر و فلاح مردم افغانستان به ساعت ۱:۳۰ بعد از ظهر پایان یافت.

بالاحترام

گزارش دهنده :

گزارش گیرنده :

محمد خلیل "قیامی"

محمد ضیاء "فرهمنده"

متخصص دیپارتمنت ارتباط و آگاهی ازق - ا.

رئیس دیپارتمنت ارتباط و آگاهی ازق - ا.

تائید کننده :

داکتر عبدالرؤوف "هروی"

عضو کمیسیون و مسؤل دیپارتمنت ارتباط و آگاهی ازقانون اساسی